

Ζωρζ Σαρή

Τα κουλουράκια

Το κείμενο, στη συνέχεια, ανήκει στο μυθιστόρημα *Κόκκινη κλωστή δεμένη...*, στο οποίο περιέχονται στιγμιότυπα από την περίοδο της Κατοχής, την πείνα, την ηρωική αντίσταση του ελληνικού λαού, αλλά και εικόνες από την απελευθέρωση. Η πρωταγωνίστρια, η Ζωή (πρόκειται για τη συγγραφέα), που θέλει να γίνει ηθοποιός, πηγαίνει κουλούρια στον Δήμο, έναν φυλακισμένο συναγωνιστή της.

Κλέφτρα, άτιμη και ψεύτρα. Χτες, ο караγκιόζης μου (το άλλο «ε-γώ» που κλείνω μέσα μου, το «σκοτεινό βάθος της συνειδήσεως», όπως το εξηγεί η περισπούδαχτη* αδερφή μου), μου πέταξε κατάμουτρα αυτά τα λόγια κι εγώ δε βρήκα ούτε μια τόση δα λεξούλα να τον αποστομώσω*. Ούτε καν τη λέξη «πεινάω», γιατί το μεσημέρι, δηλαδή λίγες ώρες πριν να γίνει το κακό, είχα φάει και μάλιστα καλοφάει.

Αθηνά μου, όταν θα γίνουμε δυο γριούλες με άσπρα μαλλιά και θα λέμε για τα παλιά, τότε μόνο θα σου φανερώσω την καθαρή αλήθεια για τα κουλουράκια. Τώρα ντρέπομαι να σε κοιτάξω στα μάτια. Θα καταχωνιάσω* σ' ένα απόκρυφο μέρος την εξομολόγησή μου, μην τυχόν και τη διαβάσει μάτι ανθρώπου.

Λοιπόν αρχίζω:

Ο Δήμος είναι κλεισμένος στις φυλακές Αβέρωφ.

Ο Δήμος είναι ηθοποιός. Σε μια γιορταστική συγκέντρωση που κάναμε σ' ένα σχολείο στην Κυψέλη, μια μέρα απάγγειλε το *Δωδεκάλογο του γύφτου*, του Παλαμά, με τη δυνατή, ωραία, ζεστή φωνή του. Θυμάμαι αυτούς τους στίχους:

*Εμείς δε γονατίσαμε σκυφοί
τα πόδια να φιλήσουμε του δυνατού
σαν τα σκουλήκια που πατεί μας...*

Δεν πρόλαβε να τους αποτελειώσει, μπήκαν μέσα κάτι μαυριδεροί άνθρωποι με «καβουράκια»* και τον συλλάβανε.

Ο Δήμος είναι πρωτοξάδερφος της Αθηνάς. Στην Αθήνα δεν έχει άλλο άνθρωπο να τον φροντίζει έξω από τη θεία του, δηλαδή τη μάνα της Αθηνάς. Αυτή ετοιμάζει τα δέματα που του πηγαίνουμε στις φυλακές.

Χτες το μεσημέρι, αφού με καλοτάισε —πάντα κάτι μαγειρεύει η κυρία Βασιλείου, της στέλνουν οι δικοί της από το χωριό—, την ώρα που σηκωνόμουνα να φύγω, μου έδωσε ένα μεγάλο χαρτονένιο κουτί.

* η **περισπούδαχτη**: η σοβαροφανής και βαθυστόχαστη· ειρωνικά είναι αυτή που τα ξέρει όλα

* να **αποστομώσω** (αποστομώνω): να φέρω κάποιον σε δύσκολη θέση, ώστε να μην ξέρει τι να πει

* θα **καταχωνιάσω** (καταχωνιάζω): θα κρύψω με προσοχή

* (τα) «**καβουράκια**» (το καβουράκι): τα μικρά ανδρικά καπέλα. Οι άνθρωποι με τα «καβουράκια» ήταν Έλληνες που συνεργάζονταν με τον κατακτητή

— Για το Δήμο, κουλουράκια, να του τα πας. Τα 'φτιαξα μ' αληθινό αλεύρι. Κακομοίρα μου, φρόντισε να 'χεις τα μάτια σου χαμηλά, να μη σε μυριστούν τα σκυλιά και σε χώσουνε και σένα στη φυλακή. Άντε, και με την ευχή της Παναγίας.

Το επισκεπτήριο στου Αβέρωφ* είναι στις πέντε. Είχα τρεις ώρες μπροστά μου. Πέρασα από το σπίτι μας. Ήταν άδειο. Λείπανε όλοι: ο πατέρας, η μητέρα και η Ειρήνη. Ξάπλωσα στο κρεβάτι και πήρα να διαβάξω ένα βιβλίο. Το κουτί το είχα βάλει πάνω στο τραπέζι, λίγο πιο πέρα. Ορκίζομαι στην ιερή φιλία που με δένει με την Αθηνά πως μέχρι εκείνη τη στιγμή η «κακή σκέψη» δε μου είχε περάσει από το νου. Ήρθε ξαφνικά, εκεί που δεν την περίμενα. Σήκωσα το κεφάλι και κοίταξα το κουτί. «Πώς να 'ναι άραγε τα κουλουράκια; Έχουν φαρδιά τρύπα στη μέση;». Σηκώθηκα, έλυσα προσεχτικά το σπάγκο, ξεδίπλωσα το χαρτί που περιτύλιγε το κουτί και σήκωσα το καπάκι. Πρώτα η μυρουδιά μου χτύπησε στη μύτη. Λες και ξεφούρνιζαν εκείνη τη στιγμή. Καλοψημένα, στρογγυλά στρογγυλά, με μια τρύπα στη μέση σαν δραχμή. «Ας δοκιμάσω ένα, δεν είναι δα και μετρημένα», είπα κι έφαγα ένα. Ούτε προπολεμικό να ήταν!

Και τώρα, ας πω τη συνέχεια, γρήγορα, να ξεμπερδεύω.

Πήγα και ξάπλωσα στο κρεβάτι, με το κουτί. Με το ένα χέρι κρατούσα το βιβλίο, με τ' άλλο το κουλουράκι, το δεύτερο, το τρίτο, το τέταρτο. Αυτό έγινε χτες και το θυμάμαι καλά. Ήμουν στον παράδεισο. Ο Δήμος δεν ήταν φυλακή, ο πατέρας δεν γκρίνιαζε συνέχεια: «Προσοχή στο λάδι, σταγόνα σταγόνα, να μας κρατήσει!» η μητέρα δεν είχε αδυνατίσει κι ο μπουφές μας ήταν γεμάτος γλυκά. Μια χοντρή γομολάστιχα είχε σβήσει τον πόλεμο. Ξάφνου, ο κακομούτσουνος караγκιόζης μου μου τράβηξε μια κλοτσιά κι από τον ουρανό βρέθηκα χάμω στη γη. Στο πλάι μου, μέσα στο κουτί, είχαν απομείνει πέντε κουλουράκια, μόνο πέντε! Ζαλίστηκα.

Έπρεπε να βρω, αμέσως, έναν τρόπο να πεθάνω. Ο Δήμος, για τη δική μου λευτεριά, μέσα στη φυλακή κρύωνε και πεινούσε, μπορεί και να τον τουφέκιζαν, κι εγώ του είχα φάει τα κουλουράκια του. Ο караγκιόζης μου, καθισμένος πάνω στα στραβοκάνικα ποδάρια του, χασκογελούσε και ψιθύριζε: «Είσαι μια κλέφτρα και μια άτιμη και σε λίγο θα γίνεις και ψεύτρα». Σηκώθηκα, τύλιξα μάνι μάνι το κουτί, το έδεσα με το σπάγκο, το έβαλα σ' ένα δίχτυ κι ετοιμάστηκα για το επισκεπτήριο. Στο δρόμο συγύριζα

* Στις φυλακές του Αβέρωφ, στην Αθήνα, φυλάκιζαν τους αγωνιστές, και στην περίοδο της Κατοχής και στην περίοδο του Εμφυλίου πολέμου.

Χαρακτηριστική σκηνή από την περίοδο της Κατοχής στην Αθήνα (Η κατοχή. Κώστα Παράσχου. Φωτογραφικά τεκμήρια, εκδ. Ερμής)

Η'. ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων

Συσσίτιο, (φωτογραφία της Βούλας Παπαϊωάννου)

το ψέμα μου. Μια κι ο φύλακας ψάχνει τα δέματα, μπας και κρύβουνε κανένα σουγιά, μαχαίρι ή όπλο, αν ποτέ ο Δήμος, μια μέρα, πει στη μάνα της Αθηνάς «Τι ωραία που ήταν τα πέντε κουλουράκια που μου έστειλες, καλή μου θεία», και κείνη μπήξει τις φωνές «ΠΕΝΤΕ; δε λες καλύτερα πενήντα», η απάντηση έπρεπε να δοθεί τώρα: «Τα έκλεψε ο φύλακας, ο δήμιος, ο εχθρός που ρουφάει το αίμα του λαού».

Στάθηκα στην ουρά μαζί με τις άλλες γυναίκες κι όταν έφτασε η σειρά μου, ο φύλακας, ο «κλέφτης» μου, με ρώτησε: «Για ποιον είσαι;». Είπα το όνομα του Δήμου. Πήρε το πακέτο από τα χέρια μου και μου είπε: «Ο ηθοποιός μας; Περίμενε, κορίτσι μου, να πάω να σου τον φωνάξω». «Όχι, όχι, δε χρειάζεται, είμαι πολύ βιαστική...», του απάντησα κι έφυγα.

Σήμερα πέρασα από το σπίτι της Αθηνάς για να της ζητήσω, τάχατες, κάποιο βιβλίο. «Τι κάνει ο Δήμος;», με ρώτησε η μάνα της. «Τον είδες;». «Όχι, δε μ' άφησαν...», και συνέχισα βιαστικά: «Και ξέρετε τι λέγανε οι γυναίκες στην ουρά; Πως οι φύλακες ξαφρίζουνε τα δέματα».

Ερωτήσεις - Δραστηριότητες:

1. Να χαρακτηρίσετε την ηρωίδα με βάση τη συμπεριφορά της, αλλά και τις σκέψεις τις οποίες κάνει.
2. Ο πόλεμος προξενεί μεγάλες καταστροφές και αλλάζει εντελώς τη ζωή των ανθρώπων. Ποιες αλλαγές επιφέρει στον χαρακτήρα τους;
3. Τι ήταν ο «καραγκιόζης» για τη Ζωή; Αν βρισκόσαστε στη θέση της, τι θα κάνατε;
4. Αν συναντούσατε την ηρωίδα, τι θα τη ρωτούσατε για την πράξη της; Γράψτε τον διάλογο που νομίζετε ότι θα κάνατε μαζί της.

Ζωρζ Σαρή

(Αθήνα 1925-2012)

Σπούδασε θέατρο, την κέρδισε όμως η λογοτεχνία για παιδιά και για νέους. Ασχολήθηκε κυρίως με το ιστορικό μυθιστόρημα, το θέατρο, το διήγημα και τη μετάφραση. Τα θέματα των βιβλίων της τα αντλεί από τη ζωή της και τους αγώνες στην Κατοχή. Μερικά από τα έργα της είναι: *Ο θησαυρός της Βαγίας*, *Τα γενέθλια*, *Τα Χέγια*, *Το παραράδιασμα*, *Κρίμα κι άδικο*, *Το γαϊτανάκι*, *Νινέτ* (τιμήθηκε με το Κρατικό Βραβείο Παιδικής Λογοτεχνίας, το 1994), *Ο χορός της ζωής*.